

Kommentarer til planprogram for kommunedelplan for naturmangfold i Larvik

Oslofjordens Friluftsråd (OF) viser til forslag til planprogram for det pågående arbeidet med en kommunedelplan for naturmangfold i Larvik som har vært ute på høring. OF har gått gjennom planforslaget og har følgende kommentarer:

OF synes det er flott og viktig at kommunen har prioritert å utarbeide en kommunedelplan for naturmangfold. Oslofjordområdet er med sin beliggenhet der en finner det rikeste biologiske mangfoldet og flest rødlistearter i landet. Dette skyldes bl.a. gunstig klima og berggrunn. Samtidig er det her arealpresset er størst i landet.

OF har en rekke friområder i Larvik som vi har fått sikret gjennom evigvarende servituttavtaler, bl.a Herfellodden, Guslandsutmarka, et større utmarksområde sør for Ula, Østre Bramskjær, en rekke parseller på strekningen Saltstein – Oddane Sand og bl.a. Hamneberget ved Nevlunghavn. Disse friområdene forvaltes i samråd med friluftslivssekksjonen i kommunen. Mange av friområdene ble sikret i en periode på 1950-tallet der nedbyggingen av strandsonen var en stor trussel. I ettertid har flertallet av disse friområdene fått ligge nesten uberørt og i fri utvikling. Dette har medført at flere områder har blitt vernet (bl.a. Nevlungstranda naturreservat) med bakgrunn i funn av mange rødlistearter og viktige naturtyper. OF synes dette er flott og er samtidig opptatt av at friluftsbrukerne får innsyn i disse områdenes viktige funksjon for biologisk mangfold, bl.a. gjennom oppslag/informasjon. Dette er naturverdier som kan bidra til å løfte turopplevelsen, men det kan i flere områder være viktig å kanalisere ferdselen. OF håper og ønsker at turgåere får et eiendomsforhold til naturverdiene og følger med på og søker å ta vare på disse.

Kap, 2 Formål med planarbeidet

OF støtter opp om formålet med planarbeidet, bl.a. settes fokus på hvilke områder som det er viktig å ta vare på og å kartlegge, etablere et viktig kunnskapsgrunnlag som også kommer til anvendelse i ulike plansaker, økt kompetanse og det å skape eierskap for bedre forankring til naturmangfoldet i kommunen.

Vi benytter også anledningen til å nevne et par andre felt som vi mener en bør se nærmere på i forbindelse med det videre arbeidet:

Gjengroing som trussel for biomangfold og OFs tilbud gjennom Kulturlandskapsskolen
Enkelte naturtyper er truet som en følge av gjengroing, noe som bør søkes belyst i planen, bl.a. hvilke områder som bør skjøttes og bevares åpne. Dette kan gjøres som en del av et restaureringstiltak (tilbakeføring) eller som en kontinuerlig skjøtsel. I denne forbindelse nevner vi at vi i 2014 etablerte det vi kalte Kulturlandskapsskolen. Hovedfokuset her er skjøtsel knyttet til friluftsområder og i viktige naturtyper. Siden 2014 er det gjennomført 60

samlinger og dugnader bl.a. i samarbeid med Statsforvalteren i Vestfold og Telemark samt flere Oslofjordkommuner.

Vi kan nevne kurs knyttet til skjøtsel og biologisk mangfold i utvalgte naturtyper som hule eiker, slåttemark, kystlynghei, naturtyper relevante for Larvik og kurs om styving av asketrær (bl.a. gjennomført i Larvik to ganger). Vi har også årlig arrangert slått med ljà for interesserte i en utvalgt naturtype slåttemark. OF har stått for praktisk organisering og gjennomføring og har bl.a. leid inn kursledere med spisskompetanse på skjøtsel og biologisk mangfold. Gjennom dugnader har vi også engasjert hyttevev og SABIMA-organisasjoner som har bidratt aktivt i skjøtsel av friområder og viktige områder for biologisk mangfold. Dette har vært mulig bl.a. med støtte fra Sparebankstiftelsen DNB og midler fra statsforvalterne. OF ønsker fremover også å starte opp og gjennomføre liknende samlinger og kurs i Larvik, i samarbeid med bl.a. kommunen. OF har allerede tatt initiativ til dette på nyåret der vi i samarbeid med kommunen i mai 2023 jobber for å få til en fagsamling i regi av det vi har kalt Kulturlandskapskolen ved Kaupang, det som blir et nytt utvalgt kulturlandskap i Vestfold. Hovedfokuset her vil være utvalgt naturtype hule eiker der vi ser nærmere på og får høre om det rike biologiske mangfoldet og skjøtelsbehov knyttet til disse trærne.

Massehåndtering og fremmede arter

Stadig flere fritidsboliger kobles til vann- og avløpsnett rundt Oslofjorden, noe som er positivt med tanke på å hindre gråvannsutslipp. Samtidig har vi opplevd uheldige episoder der entreprenører i Larvik kommune har brukt tilkjørte masse fra hager når en har fylt igjen grøfter, ofte som et toppdekke. Vi har erfart dette bl.a. i friområdet Guslandsutmarka. Dette har medført tilførsel av en rekke planter som har vært oppført på fremmedartslista, noe som følgelig er uheldig. OF anbefaler å se på dette fremover og at det utarbeides egne massehåndteringsplaner som det er viktig følges opp.

OF anbefaler ellers at en fokuserer på en generell fremmedartbekjempelse og -kartlegging i kommunen. Flere kommuner har utarbeidet egne planer for dette og også egne skjøtelsplaner med prioriterte tiltak. Vi vil for øvrig rose Larvik kommune for det systematiske arbeidet med bekjempelse av rynkerose på mange badestrender i kommunen bl.a. ved Ula.

Rand- /hensynssoner rundt viktige naturtyper og verneområder

Etablering av rand- /hensynssoner rundt verneområder og viktige naturtyper er ellers noe som en burde vurdere i forbindelse med planarbeidet. Disse randsonene bør i størst mulig grad skjøttes i tråd med det som ligger til grunn for området de omkranser for alle kartfestede viktige naturtyper og naturreservater berøres av hva som skjer i tilgrensende områder.

Kap. 3 Planavgrensning

OF støtter opp om at områder med forventet utbyggingspress prioriteres med tanke på å danne seg en helhetlig oversikt. Dette gjelder da i all hovedsak fra kysten og noen kilometer innover i innlandet. Det er også positivt og viktig at planen *også* skal gjelde for sjøareal, ikke minst med tanke på den lange kyststrekningen Larvik kommune har.

Kap. 4, Rammer og premisser for planarbeidet

OF understreker viktigheten av å implementere «*Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv*». Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv, ført i pennen av Miljødirektoratet, er resultat av fire års arbeid og ble lagt fram våren 2021. I planen inngår ikke mindre enn 63 forslag til tiltak innenfor 8 innsatsområder for å bedre forholdene i Oslofjorden både for biologisk mangfold, vannmiljø

og friluftsliv. Blant innsatsområder i planen med relevans for naturmangfoldplanen er innsatsområde 4: Ivareta sårbare arter, utvalgte naturtyper. Her inngår bl.a. tiltak som:

- å styrke arbeidet med fjerning av fremmede arter (tiltak 26)
- fraråde etablering av kunstige sandstrender og unngå andre inngrep og tiltak på bløtbunnsområder for å skåne verdifulle bløtbunnsområder (tiltak 24)
- sikre viktige naturforekomster også i sjø i kommunal arealplanlegging (tiltak 25).

Vi ser gjerne at tiltak i naturmangfoldplanen kobles til Helhetlig tiltaksplan.

Restaurering av naturverdier

Et viktig innsatsområde i overnevnte Helhetlig tiltaksplan er restaurering av naturverdier. Her inngår tiltak som:

- Prioritere restaurering av naturverdier i vann (tiltak 32)
- Gjennomføre problemkartlegging i alle nåværende og tidligere gytebekker for sjørørret og vurdere koordinerte tiltak basert på kartleggingen (tiltak 33)
- kommunen kan også være med på å utvikle veileder og plan for restaureringstiltak av utvalgt marin natur med mål om mer restaurering i kommunene (tiltak 34).

Vi nevner for øvrig at FN har bestemt at 2021 – 2030 skal være verdens tiår for naturrestaurering av økosystemer. Restaurering av natur er nødvendig. Vi anbefaler at kommunen vurderer aktuelle områder for dette.

Kap. 5 Overordnede føringer

Det vises i planutkastet til Stortingsmelding «Natur for livet» som beskriver hvordan regjeringens politikk skal bidra til å ta vare på naturmangfoldet. Et av innsatsområdene er å styrke kommunenes arbeid med naturmangfold. *Arealinngrep* er den viktigste negative påvirkningen for natur i Norge. Derfor er det ekstra viktig at kommunene utøver sin rolle som arealforvalter på en god måte. Over 35 kommuner i Norge arbeider nå med planer om å bli arealnøytrale, noe vi også anbefaler Larvik kommune vurdere. I denne sammenheng burde en bl.a. se på om det er tidligere avsatte utbyggingsområder som ikke er aktuelle for dette lenger kan omgjøres til LNF-områder. En gjennomgang av eksisterende og eldre reguleringsplaner er i denne sammenheng nyttig. Arealendringer er den største trusselen mot naturmangfold viser den norske rødlista.

Et godt kunnskapsgrunnlag er ellers som nevnt viktig for å kunne ivareta viktig naturmangfold i ulike plan – og dispensasjonssaker.

Kap. 6 Prosess, medvirkning og organisering av planarbeidet

Det er positivt at det legges opp til et bredt spekter av medvirkningsverksteder. OF har selv god erfaringer med dette fra tilsvarende planarbeid i Horten der de brukte mye Teams.

Det er viktig at bl.a. Sabima-organisasjoner som entomologisk, botanisk og ornitologisk forening mfl, der medlemmer på fritiden kartlegger biologisk mangfold og lagrer data i Artsdatabanken, løftes som en ressurs i planen. Dette ikke minst med tanke på å oppmuntre og tilrettelegge for at de kan kartlegge gjenstående «hvite/blanke områder» som i dag er lite kartlagt i kommunen.

Foruten å oppgradere kommunens nettsider som omhandler naturmangfold anser vi at det er viktig med god informasjon ute som er tilgjengelig for turgåere.

OF støtter opp om forslag om å holde seminar om naturmangfold for grunneiere og næringsorganisasjoner der en kan formidle ny og eksisterende kunnskap om naturmangfoldet, herunder hvilke naturverdier de forvalter, tilskuddsordninger de kan benytte seg av, hvordan

ivareta naturmangfoldet ved gjennomføring av tiltak og i planer. Vi ser at dette også er noe som kan inngå som en del av Kulturlandskapsskolen som vi har omtalt nærmere over. Det å lage skjøtelsesplaner for utvalgte naturtyper og informere grunneiere om bl.a. potensielle midler til skjøtelsestiltak er viktig. Det samme er det å utarbeide handlingsplan for fremmede arter der det framgår hvilke arter og områder som skal prioriteres for bekjempelse.

Avslutningsvis

Vi nevner at Samarbeidsrådet for biologisk mangfold (Sabima) har samlet tilgjengelige naturdata fra kommunene, og rangert dem etter 15 valg de har gjort som påvirker naturmangfoldet. Larvik kommune ligger på 20. plass av alle 23 kommuner i Vestfold og Telemark, og nr. 250 i Norge. Vi anser at en naturmangfoldplan med konkrete forslag som også må følges opp vil være et viktig bidrag for at kommunen kryper høyere opp på lista.

Vi ønsker kommunen lykke til med det viktige arbeidet og vil i den grad vi har mulighet til det stille opp i forbindelse med ulike høringer og møter.

Med hilsen
Oslofjordens Friluftsråd

Espen Søylen
direktør

Kjetil Johannessen
avdelingsleder plan og friområde

Kopi:

OFs rådsmedlemmer i Larvik
FNF Vestfold

Elektronisk sendt og godkjent